

HRADECKU

Destinační management Hradecko Destinationsmanagement Hradecko

Gočárova 1225, 500 02 Hradec Králové
Tel./Phone: +420 495 534 482, www.hradecko.eu

- Hradec Králové** ■ www.hradeckralove.org, www.ic-hk.cz
- Chlum** ■ www.chlum1866.cz, www.opz1866.cz
- Všestary** ■ www.vsestary-obec.cz, www.arheoparkvsestary.cz
- Nechanice** ■ www.nechanice.cz, www.hradekunehanic.cz
- Chlumec nad Cidlinou** ■ www.chlumecnc.cz, www.kinsky-dal-borgo.cz
- Smiřice** ■ www.smirice.cz, www.kaple.smirice.cz
- Třebechovice pod Orebem** ■ www.trebechovice.cz, www.trebechovicko.cz
- Krňovice** ■ www.krnovice.cz

© Vydala Hradecká kulturní a vzdělávací společnost, s.r.o. v roce 2011.

Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj.
Mitfinanziert durch die Europäische Union aus dem Europäischen regionalen Entwicklungsfond.

Bitva na Chlumu u Hradce Králové v roce 1866

Vydejte se s námi do míst, která byla dějištěm jednoho z největších vojenských střetů 19. století. Pouhých 10 km severně od Hradce Králové se nachází obec Chlum, u které se dne 3. července 1866 odehrála rozhodující bitva prusko-rakouské války, která výrazně ovlivnila rovnováhu sil v Evropě. U Hradce Králové se rozhodovalo o evropských dějinách. Důsledkem bylo pozdější rozdělení mnohonárodnostní rakouské monarchie na Rakousko-Uhersko a vítězná Prusko založilo Severo-německý spolek a nastoupilo cestu sjednocování nezávislých německých států do podoby jednotného Německa.

Bitva na Chlumu 3. 7. 1866

Na rozloze neuvěřitelných 120 km² se střetlo téměř 450 tisíc vojáků obou válčících mocností. Ačkoli první okamžiky bitvy se jeví pro rakouskou stranu příznivě, nakonec došlo k zásadnímu zvratu ve prospěch Prusů. Ustupující sbory kryla rakouská kavalérie, která se střetla s pruskou jízdu v poslední jezdecké bitvě v dějinách u obce Střezetice. Smutnou bilancí tohoto mocenského konfliktu byly obrovské ztráty na životech. U Rakušanů čítaly 43 tisíce mrtvých, raněných a pohřbovaných, na pruské straně padlo více než 9 tisíc vojáků. V bitvě zahynulo také více než 7 tisíc koní.

Bitva u Hradce Králové měla také klíčový význam pro formování moderního válečnictví. Pochopení principů, které se tu zrodily, je dodnes zásadní pro zvládnutí moderních vojenských teorií. Poprvé na našem území působil Červený kříž.

Areál Památníku bitvy 1866 na Chlumu

Téměř ihned po skončení válečných událostí bylo zahájeno budování četných pomníků a památníků bitvy a rozvinula se všestranná péče o ně. V centrálním prostoru bojiště bylo v roce 1936 vybudováno tzv. Válečné muzeum, ve kterém byla vystavena výzbroj a výstroj všech zúčastněných armád. Možnost dokonalého výhledu na prostor bojiště nabízela vyhlídková věž z roku 1899.

V roce 1993 se Památník bitvy 1866 a Válečné muzeum staly součástí Muzea východních Čech v Hradci Králové. V roce 1997 byla vyhlášena památková zóna Areál bojiště bitvy 1866 u Hradce Králové. Zahnuje území, na kterém jsou rozmístěny více než čtyři stovky pomníků, individuálních hrobů i hromadných pohřebišť, z nichž nejvýznamnější jsou přístupné po značených turistických a cyklistických trasách i po speciálních naučných stezkách (Svib a Chlum). V roce 1999 byla původní rozhledna nahrazena novou příhradovou věží vysokou 56 metrů, na které je ve výšce 34,6 m umístěna vyhlídková plošina.

Péči o stovky pomníků zajišťuje Muzeum východních Čech v Hradci Králové a Komitét pro udržování památek války 1866. Každoročně ve výroční dny bitvy se v prostoru památkové zóny konají pietní a vzpomínkové akce.

Schlacht auf dem Chlum bei Hradec Králové 1866

Besuchen Sie mit uns den Platz, der Schauplatz einer der größten Schlachten im 19. Jahrhundert war. Nur 10 km nördlich Hradec Králové liegt die Gemeinde Chlum, in deren Nähe sich am 3. Juli 1866 die entscheidende Schlacht des preußisch-österreichischen Kriegs abspielte, die markant das Kräftegleichgewicht in Europa beeinflusste. Bei Hradec Králové wurde europäische Geschichte entschieden. Folge war die spätere Teilung der österreichischen Monarchie in Österreich-Ungarn und das siegreiche Preußen gründete die Norddeutsche Gemeinschaft und trat den Weg zur Vereinigung der unabhängigen deutschen Staaten in das einheitliche Deutschland an.

Die Schlacht auf dem Chlum 3. 7. 1866

Auf einer Fläche von unglaublichen 120 km² trafen sich fast 450 Tausend Soldaten beider kriegsführenden Mächte. Obwohl die ersten Augenblicke der Schlacht günstig für die österreichische Seite aussahen, kam es am Ende zur grundsätzlichen Wende zugunsten der Preußen. Die zurücktretenden Truppen deckte die österreichische Kavallerie, die im letzten Kavalleriekampf der Geschichte mit den preußischen Reitern am Ort Střezetice zusammentraf. Die traurige Bilanz dieses Mächtekonflikts waren riesige Verluste. Die Österreicher zählten 43 Tausend Tote, Verletzte und Vermisste, auf der preußischen Seite fielen über 9 Tausend Soldaten. In der Schlacht kamen auch über 7 Tausend Pferde um.

Die Schlacht bei Königgrätz (Hradec Králové) hatte Schlüsselbedeutung für die Formierung der modernen Kriegsführung. Das Begreifen, der hier geborenen Prinzipien ist bis heute grundsätzlich für das Beherrschen moderner Militärtheorie. Erstmals wirkte hier auf unserem Territorium das Rote Kreuz.

Gedenkstätte des Kampfes 1866 auf dem Chlum

Fast sofort nach Abschluss der Kriegereignisse wurden zahlreiche Grabsteine und Denkmäler an die Schlacht errichtet und entwickelte sich eine allseitige Pflege dieser. Auf dem zentralen Platz des Schlachtfeldes wurde im Jahre 1936 das sog. Kriegsmuseum errichtet, in dem Ausrüstungen und Ausstattungen aller beteiligten Armeen ausgestellt waren. Eine perfekte Aussicht auf den gesamten Schauplatz der Schlacht bot seit 1899 ein Aussichtsturm. Im Jahre 1993 wurden das Denkmal der Schlacht 1866 und das Kriegsmuseum Bestandteil des Ostböhmisches Museums in Hradec Králové. Im Jahre 1997 wurde die Denkmalszone Areal des Schlachtfeldes 1866 bei Hradec Králové ausgerufen. Sie umfasst eine Fläche, auf der über vierhundert Gedenksteine, individuelle Gräber, Sammelgräber verteilt sind. Die bedeutendsten sind auf gekennzeichneten Wander- und Radwegen und speziellen Lehrpfaden (Svib und Chlum) zugänglich. 1999 wurde der ursprüngliche Aussichtsturm durch einen neuen, 56 m hohen Fachwerkturm ersetzt. In einer Höhe von 34,6 m befindet sich eine Aussichtsplattform. Um die Pflege der Gedenksteine kümmern sich das Ostböhmisches Museum in Hradec Králové und das Komitee zur Pflege der Grabsteine des Kriegs 1866. Alljährlich finden auf dem Areal der Denkmalszone zum Jahrestag der Schlacht Pietät- und Erinnerungsveranstaltungen statt.

Atraktivita / Interessantes

Muzeum války 1866 na Chlumu

V prostoru centrálního bojiště na Chlumu bylo 3. července 1936 u příležitosti 70. výročí bitvy otevřeno tzv. Válečné muzeum. Jeho expozice podávala přehled hlavních událostí prusko-rakouského válečného konfliktu a byla zde vystaveny ukázky výzbroje a výstroje zúčastněných armád. V roce 2010 bylo otevřeno nové Muzeum války 1866, které bylo vybudováno v letech 2008 až 2010 z prostředků Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. V roce 2012 bude v Muzeu války 1866 otevřena nová expozice prusko-rakouské války doplněná o interaktivní a multimediální prvky a svým pojetím bude zohledňovat všechny věkové a zájmové kategorie návštěvníků. Muzeum nabízí i speciální prohlídky expozice s výkladem, prodej informačních materiálů a upomínkových předmětů i možnosti zajištění různých vycházkových okruhů po památkách v blízkém i vzdálenějším okolí s odborným výkladem.

Aktuální informace naleznete na stránkách www.chlum1866.cz.

Kriegsmuseum 1866 auf dem Chlum

Auf dem zentralen Schlachtfeld auf dem Chlum wurde am 3. Juli 1936 anlässlich des 70. Jahrestags der Schlacht das sog. Kriegsmuseum eröffnet. Seine Ausstellung gab eine Übersicht über die wichtigsten Ereignisse des preußisch-österreichischen Kriegskonflikts. Es wurden hier Ausrüstungen und Ausstattungen der beteiligten Armeen gezeigt. Im Jahre 2010 wurde das neue Museum des Kriegs 1866 eröffnet, dass von 2008 bis 2010 aus Mitteln des regionalen Operationsprogramms NUTS II Nordosten erbaut wurde. Im Jahre 2012 wird im Museum des Kriegs 1866 eine neue Ausstellung des preußisch-österreichischen Kriegs mit interaktiven und multimedialen Elementen eröffnet, die in ihrer Gestaltung alle Alters- und Interessengruppen der Besucher berücksichtigen wird. Das Museum bietet Sonderbesichtigungen der Ausstellung mit Erklärungen, Verkauf von Informationsmaterial und Erinnerungsgegenständen, die Organisation verschiedener Rundgänge zu den Gedenksteinen in naher und weiterer Entfernung mit Erläuterungen.

Aktuelle Informationen finden Sie auf den Seiten www.chlum1866.cz.

Naučné stezky / Lehrpfade

Naučné stezky v areálu bojiště na Chlumu

Naučná stezka „Centrální bojiště Chlum“ byla zřízena Muzeem východních Čech v Hradci Králové v roce 2000 a byla roku 2009 kompletně rekonstruována. Provází návštěvníky po nejvýznamnějších památkách královéhradeckého bojiště z roku 1866 v části, která byla středem bitevní sestavy rakouské Severní armády. Samotná obec Chlum, ležící na táhlém návrší, byla místem, odkud polní zbrojmistr Ludvík Benedek řídil bitvu a kam také směřoval hlavní nápor pruských vojsk. Na výše uvedenou stezku navazuje naučná stezka „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - ústup rakouské armády“, která byla zřízena v roce 2008 Muzeem východních Čech v Hradci Králové. Tato stezka je také cyklotrasou spojující město Hradec Králové s největším bojištěm prusko-rakouské války roku 1866. 1,5 km od Muzea války 1866 se nachází les Svib, místo velkých bojů a odpočinku více jak 4 tisíc padlých vojáků. Je zde 120 prostých křížů, typových pyramid i monumentálních památníků. Tímto lesem prochází stejnojmenná naučná stezka, kterou v roce 2002 vybuvovalo Muzeum východních Čech v Hradci Králové. Stezku tvoří 21 zastávek s informačními panely. Trasa je dlouhá 10 km a její začátek je v obci Čistěves a konec u pomníku myslivce na jihozápadním okraji lesa Svib. Nejvzdálenějším místem naučné stezky je obec Máslojedy, kde se nachází vojenský hřbitov. V roce 2011 byla stezka rekonstruována a prodloužena. Na území bojiště se ještě nacházejí další naučné stezky, jejichž mapa je na orientační tabuli naproti staré budově muzea. Jedná se o stezky: „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - jižní křížlo“, „Po stopách války roku 1866 na Hořicku“, „Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. června 1866“ a „Josefov - Smiřice - Chlum“.

Lehrpfade auf dem Areal des Schlachtfeldes auf dem Chlum

Der Lehrpfad „Zentrales Schlachtfeld Chlum“ wurde vom Ostböhmisches Museum im Jahre 2000 errichtet und 2009 komplett rekonstruiert. Er führt die Besucher zu den bedeutendsten Gedenksteinen des Königgrätzer Schlachtfeldes des Jahres 1866 auf dem Gebiet, das Mittelpunkt der Schlachtformation der österreichischen Nordarmee war. Die eigentliche Gemeinde Chlum, die auf einer langgezogenen Anhöhe liegt, war der Ort, von dem der Feldzeugmeister Ludwig Benedek die Schlacht führte und auf den der Hauptschlag der preußischen Armee gerichtet war. An den oben genannten Pfad bindet der Lehrpfad „Schlacht bei Königgrätz 3. 7. 1866 - Rückzug der österreichischen Armee“ an, der 2008 vom Ostböhmisches Museum Hradec Králové errichtet wurde. Dieser Pfad ist auch Radweg und verbindet die Stadt Hradec Králové mit dem größten Schlachtfeld des preußisch-österreichischen Kriegs im Jahre 1866.

1,5 km vom Museum des Kriegs 1866 liegt der Wald Svib, Schauplatz großer Kämpfe und letzte Ruhestätte für über 4 Tausend gefallene Soldaten. Hier befinden sich 120 einfache Kreuze, Pyramiden und auch monumentale Denkmäler. Durch diesen Wald führt der gleichnamige Lehrpfad, den im Jahre 2002 das Ostböhmisches Museum Hradec Králové aufbaute. Der Pfad hat 21 Stationen mit Informationstafeln. Die Strecke ist 10 km lang, sie beginnt in der Gemeinde Čistěves und endet am Jägerdenkmal am Südwestrand des Waldes Svib. Entferntester Ort des Lehrpfads ist die Gemeinde Máslojedy. Hier befindet sich ein Soldatenfriedhof. Im Jahre 2011 wurde der Pfad rekonstruiert und verlängert. Auf dem Gebiet des Schlachtfeldes befinden sich noch weitere Lehrpfade, ihre Karte befindet sich auf der Orientierungstafel gegenüber dem alten Museumsgebäude. Es sind diese Lehrpfade: „Schlacht bei Königgrätz 3.7.1866 - Südfügel“, „Auf den Spuren des Kriegs 1866 auf Hořicko“, „Schlacht bei Dvůr Králové 29. Juni 1866“ und „Josefov - Smiřice - Chlum“.

CHLUM

... správný cíl Vaší cesty
... das richtige Ziel Ihrer Reise

HRADEC KRÁLOVÉ
CHLUM
VŠESTARY
NECHANICE
CHLUMEC NAD CIDLINOU
SMIŘICE
TŘEBECHOVICE POD OREBEM
KRŇOVICE

Bojiště bitvy 3. 7. 1866
Obce památkové zóny 1866
Výročí bitvy

Austragungsort der
Schlacht am 3. 7. 1866
Gemeinden der Denkmalszone 1866
Jahrestag der Schlacht

